

היום נלמד בעזרת ה':

ברכות דף ס

למדנו בברייתא לעיל שהבונה בית חדש או קונה כלים חדשים לעצמו, מברך "שהחיינו". ואם הבית שבנה או הכלים שקנה הם שלו ושל אחרים בשותפות, מברך "הטוב והמטיב".

לדעת רב הונא כל הנ"ל הוא רק כשאין לו כלים כאלה, אבל אם יש לו כבר כלים כאלה אינו מברך. ולדעת רבי יוחנן גם אם יש לו כבר כלים כאלה מירושה מברך על הכלים שקנה, כיון שלענין הקניה זה חידוש אצלו. אבל אם 'קנה וחזר וקנה' - כלומר שקנה בעבר כלים כאלה וחזר וקנה עכשיו שוב אותם כלים (והכלים הישנים עדיין אצלו), לדעת כולם אינו מברך.

ויש אומרים שלדעת רב הונא הברייתא עוסקת רק בשלא קנה וחזר וקנה, אבל קנה וחזר וקנה אינו מברך כיון שאין לו חידוש בקנייתו. ולדעת רבי יוחנן אפילו כשקנה וחזר וקנה צריך לברך. אבל אם יש לו כבר כלים כאלה מירושה, וחזר עכשיו וקנה כלים חדשים, לדעת כולם צריך לברך כיון שיש לו חידוש בקניה.

משנה לעיל: מברך על הרעה מעין על הטובה, ועל הטובה מעין על הרעה. הגמרא מבארת שצריך לברך על המצב העכשווי. כגון: אם נכנס שטף מים לתוך שדהו ושטף את הזרעים, למרות שהשטף יועיל לו לעתיד (שהשדה מזדבלת מכך) כיון שעכשיו זה רע לו (שנהרסה תבואתו) מברך "דיין האמת". וכן אם מצא מציאה במקום שהמלך לוקח את המציאה ומעניש את המוצא אם לא מביאה למלך, מברך "הטוב והמטיב" כיון שעכשיו המציאה טובה היא לו.

משנה לעיל: היתה אשתו מעוברת ואמר יהי רצון שתלד אשתי זכר, הרי זו תפילת שוא. הגמרא מבארת שמדובר כשמתפלל לאחר ארבעים יום מיצירת הולד, כיון שעד ארבעים יום הולד יכול להתהפך לזכר.

משנה לעיל: הנכנס לכרך וכו' לדעת בן עזאי מתפלל ארבע תפילות (התבאר לעיל בדף נד). רב מתנא מבאר שתפילות אלה צריך לומר רק בכרך "שאין דנים והורגים בו" כלומר שהורגים ללא משפט, אבל בכרך "שדנים והורגים בו" כלומר שלא הורגים ללא משפט, אינו צריך להתפלל כיון שעליו להיזהר שלא יפגע ולא יענישו אותו. ויש אומרים

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

שרב מתנא סובר שבכל מקרה צריך להתפלל, שמא לא ימצא אדם שילמד עליו זכות במשפט.

הגמרא מביאה תפילה לנכנס וליוצא מבית המרחץ (= שבזמנם היה נחשב למקום סכנה, כמעשה ברבי אבהו).

לעולם אל יפתח אדם את פיו לשטן, שנאמר: "בְּמַעַט כְּסוּם הָיִינוּ לְעִמְרָה דְּמִינוּ" כלומר שעם ישראל אמר שה' ריחם עליהם שלא נשמדו כסדום ועמורה, וכיון שדימו את עצמם לסדום ועמורה השיב להם הנביא בפסוק שאח"כ: "שִׁמְעוּ דְבַר ה' קְצִינֵי **קָדִים הָאֲזִינוּ תוֹרַת אֱלֹהֵינוּ עִם עִמְרָה**".

הנכנס להקיז דם (או כל דבר שעושה לרפואה) אומר: "יהי רצון מלפניך... שיהא עסק זה לי לרפואה... לפי שאין דרכם של בני אדם לרפאות אלא שנהגו". כלומר שלא היה עלי לעסוק ברפואות אלא רק להתפלל לפניך, אולם כיון שכבר נהגו לעסוק ברפואות לכן מסרת אותנו בידי הטבע שצריכים אנו לעסוק ברפואות, ואני מבקש מלפניך שיהא עסק זה לי לרפואה. אביי אומר שלא יאמר "לפי שאין דרכם של בני אדם לרפאות אלא שנהגו", כיון שהתורה נתנה רשות לרופא לרפאות שנאמר: "**וְרָפָא וְרָפָא**".

הגמרא מביאה תפילה לנכנס וליוצא מבית הכסא, תפילה להולך לישון על מיטתו, ואת סדר הברכות כשקם בבוקר ממיטתו.

משנה לעיל: חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה. הגמרא מבארת שכוונת המשנה שצריך לקבל את הרעה בשמחה ולברך "דיין האמת" בלב שלם כמו שמברך על הטובה "הטוב והמטיב".

לעולם יהא אדם רגיל לומר "כל דעביד רחמנא לטב עביד" (= כל מה שעושה הקב"ה, לטובה הוא עושה). וכמעשה ברבי עקיבא שהלך בדרך וחיפש מקום ללון בעיר ולא נתנו לו, ובעקבות כך ישן בשדה מחוץ לעיר. והיה לו תרנגול להעיר אותו בבוקר, חמור לרכב עליו, ונר להאיר לו. באה הרוח וכיבתה את הנר, בא חתול ואכל את התרנגול, בא אריה ואכל את החמור. אמר רבי עקיבא "כל דעביד רחמנא לטב עביד". באותו הלילה הגיעו שוודדים לעיר ושבו את כל בני העיר, ורבי עקיבא ניצל בזכות שהיה מחוץ לעיר. אמר רבי עקיבא לתלמידיו שאכן הכל היה לטובה - שאילו הנר היה דלוק היו השוודדים רואים אותי, ואילו החמור היה נוער והתרנגול היה קורא היו השוודדים שומעים אותם ושובים אותי.

